

1. Målgruppebeskrivelse

Personens funktionsevne, helbred og faktorer i omgivelserne kan have indflydelse på, hvordan og i hvilken grad vanskeligheder kommer til udtryk for borgere med kommunikationsvanskeligheder og/eller bevægelseshandicap. I et kontekstorienteret perspektiv er vanskelighederne ikke bundet til borgeren selv, men til samspillet med omgivelserne og fokus er på at forstå, hvordan ændringer i omgivelserne kan bidrage til at mindske borgerens udfordringer og fremme udvikling og trivsel.

Målgruppe vedr. kommunikationsvanskeligheder

En gruppe mennesker har medfødte/erhvervede funktionsnedsættelser, der bevirker, at de har eller får svære og komplekse problemer med at kommunikere. Det kan fx være mennesker med cerebral parese, erhvervet hjerneskade, autisme, multiple, funktionsnedsættelser eller progredierende lidelser som sklerose, ALS eller muskelsvind.

En kommunikationsnedsættelse – omfatter en manglende evne til at forstå meddelelser og/eller en nedsat evne i at frembringe meddelelser. Vanskelighederne kan skyldes motoriske eller neurologiske forsinkelser, ligesom borgeren også kan have andre former for vanskeligheder. Flere i målgruppen kan i tillæg til den specifikke diagnose have svære fysiske og/eller kognitive funktionsnedsættelser, som yderligere kan komplicere kommunikationsevnen og den enkeltes forudsætninger for at kunne anvende kommunikationsudstyr og - teknikker.

Hvor der ved erhvervede sproglige og kommunikative vanskeligheder sker et tab af allerede lærte sproglige og kommunikative færdigheder, så har medfødte kommunikative vanskeligheder den særlige komplikation, at personen har en manglende forståelse af, hvad kommunikation er.

Når man kun delvist, eller slet ikke, kan bruge talen som kommunikationsform, kan alternative og supplerende kommunikationsformer/løsninger være nødvendige. Målgruppen har ofte behov for høj- og/eller lavteknologiske hjælpemidler og/eller specialiseret talepædagogisk indsats.

Målgruppe vedr. bevægelseshandicap

Målgruppen voksne med bevægelseshandicap har en nedsat evne til at bruge arme og ben som følge af en funktionsnedsættelse i kroppens anatomi eller funktioner. Målgruppen er meget forskelligartet, og voksne med bevægelseshandicap kan have behov for forskellige typer af indsatser og hjælpemidler. Det drejer sig om personer med komplekse problemstillinger, hvor der -kan være kommunale indsatser på både det somatiske/sundhedsfaglige og det sociale område.

Vanskeligheder som følge af kommunikationsvanskeligheder og/eller bevægelseshandicap går ofte på tværs af diagnoser og funktionsnedsættelser. I forståelsen og afhjælpningen tages udgangspunkt i den specifikke diagnose eller funktionsnedsættelse, når dette er relevant.

I VISO vil henvendelser vedrørende en kommunikations- eller mobilitetsnedsættelse oftest komme fra en kommunal sagsbehandler og dreje sig om voksne og ældre borgere, med en funktionsnedsættelse som følge af f.eks. erhvervet hjerneskade, spasticitet, ALS mv. Funktionsnedsættelsen begrænser borgerens muligheder for og evner til at kommunikere eller bevæge sig i en sådan grad, at det har en væsentlig betydning for borgerens livskvalitet og evne til at klare sig selv. Såvel fysiske/sansemæssige forudsætninger (fx motorik, bevægelighed og syn), kognitive forudsætninger (fx opmærksomhed, sproglige funktioner og hukommelse) som psykosociale faktorer (fx gå-på-mod, stresshåndtering, netværk og motivation) kan have betydning for personens samlede funktionsevnenedsættelse.

Specialrådgivningen skal tage udgangspunkt i en samlet vurdering af borgerens behov, hvor både sværhedsgrad og omfang af funktionsnedsættelser og/eller sociale problemstillinger indgår.

Specialrådgivningen skal ligeledes imødekomme summen af problematikker hos den enkelte borger for at imødekomme de behov, som voksne med behov for indsatser vedrørende kommunikation og mobilitet kan have.

2. Delaftale og kombinationsproblematikker

De vanskeligheder, der er nævnt i målgruppebeskrivelsen, optræder ofte i kombination med én eller flere samtidige problematikker. Disse betegnes *kombinationsproblematikker*.

En målgruppe svarer til en delaftale. For hver delaftale er der defineret en række relevante kombinationsproblematikker, som VISO har behov for at få dækket.

I VISO-forløb vil der ofte være behov for specialrådgivning og udredning omhandlende én eller flere kombinationsproblematikker i kombination med målgruppen.

Kombinationsproblematikker er udtryk for det særligt specialiserede og komplekse i et VISO-forløb. Der er tale om problematikker, som ligger ud over de grundlæggende og mere specialiserede problematikker, som ligger i selve beskrivelsen af målgruppen. Der er derfor behov for, at VISO-leverandøren kan tilbyde en særligt specialiseret viden om og erfaring med mindst én af de oplistede kombinationsproblematikker.

Herunder oplistes indledningsvis de relevante kombinationsproblematikker i relation til dette udbud, hvorefter kombinationsproblematikkerne beskrives.

Kommunikation og/eller bevægelseshandicap

Kombinationsproblematikker:

- Informations-og kommunikationsteknologi (IKT)
- Andre supplerende kommunikationsløsninger (ASK)
- Vanskeligheder med tale og sprog
- Siddestillingsanalyser og afprøvning/tilpasning af kørestol

Beskrivelser af kombinationsproblematikker

Kommunikation og/eller bevægelseshandicap

Informations-og kommunikationsteknologi (IKT)

Borgere med et komplekst kommunikationsbehov, som kan afhjælpes med IKT-løsninger og alternative betjeningsformer

Andre supplerende kommunikationsløsninger (ASK)

Borgere med et komplekst kommunikationsbehov, som ikke kan afhjælpes med IKT-løsninger, eller hvor det er relevant at supplere IKT-løsninger med andre supplerende/ikke-teknologiske kommunikationsløsninger.

Vanskeligheder med tale og sprog

- Vanskeligheder med tale

Talevanskeligheder er en samlebetegnelse for forskellige undertyper af talemotoriske vanskeligheder, eksempelvis dysartri, afasi, artikulationsvanskeligheder, stammen og løbsk tale. Talevanskeligheder kan være medfødte, for eksempel hos personer med multiple funktionsnedsættelser samt hos personer med læbe/ganeproblematikker og høretab. Talevanskelighederne kan også opstå senere og være forårsaget af erhvervet hjerneskade eller neurologiske forstyrrelser.

- Vanskeligheder med sprog

Forsinket eller afvigende sprogudvikling med betydning for personens evne til at anvende og/eller forstå sprog, sprogets form, indhold og/eller funktion. Der kan være tale om en generelt forsinket udvikling eller om specifikke vanskeligheder.

	Vanskelighederne kan være opstået ved en atypisk sprogudvikling, der har gjort, at personen ikke har fulgt sprogets milepæle. De sproglige vanskeligheder gør det vanskeligt for den enkelte at kommunikere, eksempelvis fordi vanskelighederne betyder, at det er svært at udtrykke sig ekspressivt eller forstå det talte sprog. De sproglige vanskeligheder kan samtidig betyde, at personen ikke har lært at læse og skrive
	Siddestillingsanalyser og afprøvning/tilpasning af kørestol Voksne med bevægelseshandicap kan have behov for en kørestol, som tilpasses specifikt til funktionsnedsættelsen og med den specifikke støtte, som er nødvendig for at opretholde en funktionel og bekvem siddestilling med formålet at kunne være aktiv og fungere i sin hverdag. Som udgangspunkt er det kommunen, der tilpasser kørestolen. Der kan opstå behov for specialrådgivning hos VISO fx ved vanskeligheder med at indtage og opretholde en siddestilling, ved risiko for fejlstillinger, ved smerteproblematikker, ved risiko for tryksår eller ved gentagne løsningsforsøg uden en tilfredsstillende løsning.

3. Cases

Nedenstående er eksempler på cases i forhold til målgruppen og de tilhørende kombinationsproblematikker. De oplyste cases er ikke udtømmende, men eksempler til illustration af typiske VISO-forløb.

Case 1: Rådgivningsforløb i en enkeltsag - Bevægelseshandicap	
Henvender	Henvendelse fra kommunal sagsbehandlende ergoterapeut.
Borger	Henvendelsen vedrører en 50årig mand med sklerose.
Problemstilling	Manden sidder i en el-kørestol, som er forhjulstrukket. Kommunen har igennem flere år forsøgt at tilpasse ryggen og sædet på kørestolen. Blandt andet er der afprøvet forskellige rygge, men det har ikke været muligt, at finde en løsning, som kan holde borger, uden at han får tryk i siderne, så han drejer sig og kommer uden om sidestøtterne.
Hvad ønskes der rådgivning om?	Kommunen ønsker VISOs rådgivning til at finde et egnet sædesystem, som kan holde borgeren i kørestolen, uden at det giver ham tryk.
VISOs ydelse	VISO tilbyder en udredningsydelse bestående af en behovsafdækning, som har til formål at anskueliggøre graden af siddeevne. Dette med henblik på at kunne rådgive kommunen ift. produkter som matcher borgers behov. Specialisten anvender blandt andet siddestillingsanalyse som metode til udredning. Kommunens ergoterapeut deltager i rådgivningsforløbet sammen med VISO-specialisten, hvor forskellige muligheder for placering af borger samt tilpasning af hjælpemiddel afprøves

Case 2: Rådgivningsforløb i en enkeltsag - Bevægelseshandicap	
Henvender	Henvendelse fra kommunal sagsbehandlende hjælpemiddeltherapeut
Borger	Henvendelsen vedrører en 32-årig kvinde med Ehlers Danlos Syndrom samt en personlighedsforstyrrelse. Borgeren er kørestolsbruger og afhængig af praktisk hjælp i hjemmet til varetagelse af de fleste opgaver.
Problemstilling	Borgeren har indtil for nylig haft selvstændig gangfunktion, men afviser nu konsekvent personalets tilbud om at komme op og stå. Egen læge og sygehus vurderer, at der ikke er en fysisk årsag til, at borgeren ikke længere kan stå eller gå og peger derfor på, at personalet skal sikre daglig vedligeholdende træning heraf. Borgeren oplyser at have mange smerter, svimmelhed og generel utilpashed ved at komme op at stå.

Hvad ønskes der rådgivning om?	Personalet ønsker rådgivning med henblik på at få synliggjort, om deres tilgang til borgeren og eventuelt andre hjælpemidler vil kunne understøtte, at hun på sigt kan og har lyst til at samarbejde omkring den vedligeholdende træning.
VISOs ydelse	VISO tilbyder et rådgivningsforløb bestående af en afdækkende fase med observationer og samtale i hjemmet hos borgeren samt gennemlæsning af sagens akter for solidt kendskab til borgerens samlede kombinationsproblematikker. Rådgivningen afholdes med deltagelse af både personale og borgeren.

Case 3: Rådgivningsforløb i en enkelt sag - Kommunikation

Henvender	Henvendelse fra den sagsbehandlende hjælpemiddeltherapeut i samråd med et botilbud.
Borger	Henvendelsen vedrører en 18-årig multihandicappet mand, som for nylig er flyttet ind på botilbuddet. Borgeren har intet verbalt sprog, men tidligere skole og aflastningstilbud har anvendt PODD bog som kommunikationssystem.
Problemstilling	Personalet oplever, at borgeren er blevet udadreagerende og ses i tiltagende mistrivsel. Han har ikke længere interesse i at anvende PODD bogen og personalet er i tvivl om, hvorvidt han føler sig misforstået. Det er svært at skabe kontakt til ham og generelt at få ham til give udtryk for sine ønsker og behov.
Hvad ønskes der rådgivning om?	Botilbuddet ønsker VISOs rådgivning til at finde metoder til at kommunikere med borgeren, herunder om PODD-bogen er en hensigtsmæssig løsning, da personalet oplever, at han ikke kan give et tydeligt ja/nej.
VISOs ydelse	VISO tilbyder et udredningsforløb, hvor borgerens muligheder og begrænsninger undersøges, blandt andet borgerens syn og hans evne til at kunne give tydeligt ja/nej. Rådgivningsforløbet tager afsæt i, hvordan botilbud og borgeren fremadrettet kan kommunikere ved hjælp af tilpasning af tidligere system.

Case 4: Rådgivningsforløb i en enkelt sag - Kommunikation

Henvender	Henvendelse fra den kommunale sagsbehandlende ergoterapeut i samråd med leder fra et plejehjem.
Borger	Henvendelsen vedrører en 74-årig mand, som efter en blodprop i hjernen har følger i form af en fysisk og kognitiv funktionsnedsættelse.
Problemstilling	Borgeren fremstår i samspillet med både personale og plejehjemmets øvrige beboere frustreret og afmægtig. Dette skyldes blandt andet, at han grundet den erhvervede hjerneskade har fået svær ekspressiv afasi. Der er ligeledes mistanke om impressiv afasi i højere grad end hidtil beskrevet.
Hvad ønskes der rådgivning om?	Personalet ønsker VISOs rådgivning til at finde metoder til at kommunikere med borgeren, så relationen stadig fremstår ligeværdig og således, at han i højere grad oplever, at han kan indgå i det sociale liv på plejehjemmet.
VISOs ydelse	VISO tilbyder et rådgivningsforløb, som understøttes af forudgående møder med borgeren og enkelte deltest ved kommunikationsspecialist med henblik på at kunne udpege rette kommunikationsstrategier, som både borgeren og personalet vil kunne lære at anvende.